

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/31/2021
Identifikačné číslo spisu: 7116203711
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Čanádyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:7116203711.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Čanádyovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Miroslavy Janečkovej v spore žalobcu Arca Investments a.s., so sídlom Plynárenská 7/A, Bratislava, IČO: 35 975 041, zastúpeného VIVID LEGAL, s.r.o., so sídlom Plynárenská 7/A, Bratislava, IČO: 36 807 915, za účasti intervenienta na strane žalobcu Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k.s., so sídlom Horná 23, Banská Bystrica, IČO: 44 088 833, správca úpadcu SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. v konkurze, so sídlom Priemyselná 720, Strážske, IČO: 36 772 623, proti žalovanej Česká exportní banka, a.s., so sídlom Vodičková 34, Praha, Česká republika, IČO: 630 78 333, zastúpenej Matejka Friedmannová s.r.o., so sídlom Dunajská 48, Bratislava, IČO: 47 248 998, o určenie neúčinnosti právneho úkonu, určenie neúčinnosti uskutočnených platieb a uloženie povinnosti vrátiť plnenie, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3CoKR/37/2019-1495 z 30. júna 2020, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 26Cbi/5/2016-1089 z 21. mája 2019 určil, že Dodatok č. 7 k zmluve o úvere zo dňa 27.06.2008 v znení jej predošlých dodatkov, ktorý bol dňa 1. júla 2013 uzavretý medzi úpadcom, t. j. spoločnosťou SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. a žalovanou, t. j. spoločnosťou Česká exportní banka, a.s., je voči konkurzným veriteľom právne neúčinný (výrok I.), že platby, ktoré úpadca uskutočnil v prospech žalovanej, ktorými previedol v prospech žalovanej sumu 4.750.000 eur, sumu 3.883.192,14 eur, sumu 120.000 eur, sumu 570.400 eur, t. j. v úhrne sumu 9.323.592,14 eur, sú voči konkurzným veriteľom právne neúčinné (výrok II.) a uložil žalovanej povinnosť vrátiť do majetku úpadcu tvoriaceho všeobecnú konkurznú podstatu sumu plnenia získaného žalovanou od úpadcu na základe neúčinných právnych úkonov, t. j. v úhrne sumu 9.323.592,14 eur, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku (výrok III.). Zároveň žalobcovi priznal náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100%.

2 V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie skonštatoval, že Dodatok č. 7 k zmluve o úvere,

ako aj platby úpadcu v prospech žalovanej vykonané v celkovej sume 9.323.592,14 eur sú odporovateľnými právnymi úkonmi v zmysle ustanovení § 57 a § 59 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“). Žalovaná na preukázanie svojho tvrdenia, že na základe Dodatku č. 7, resp. predmetnými platbami boli uhradené len splátky úveru, ktoré by boli splatné aj bez uzavretia tohto Dodatku, nepredložil žiadne dôkazy. Súd prvej inštancie mal s prihliadnutím na obsah predmetného dodatku za to, že bez jeho uzavretia by nemohlo dôjsť k vyplateniu časti sumy utrzenej za predaj tzv. „Vodného hospodárstva“ na splátky úveru a jej príslušenstva a vzhľadom na spriaznenosť úpadcu so žalovanou uspokojovanie pohľadávok žalovanej v konkurznom konaní by sa riadilo ustanovením § 95 ZKR. Nakoľko úpadca splnil svoj peňažný záväzok vyplývajúci z predmetného dodatku k zmluve o úvere platbami zo dňa 26. júna 2013 v celkovej sume 9.323.592,14 eur žalovanej, v zmysle § 63 ZKR je žalovaná povinná poskytnúť do všeobecnej konkurznej podstaty úpadcu predmetnú sumu. Je zrejmé, že v dôsledku uzavretia predmetného dodatku a následného vykonania platieb nedôjde v konkurze k takému pomernému uspokojeniu ostatných veriteľov prihlásených pohľadávok, aké by bolo možné dosiahnuť v prípade, ak by úpadca dodatok neuzavrel a platby nebol vykonal. Predmetné právne úkony zvýhodnili jedného z veriteľov úpadcu, a to žalovaného a súčasne ukrátili uspokojenie prihlásených pohľadávok ostatných veriteľov. Uzavretím Dodatku č. 7 a vykonaním platieb došlo aj k ukráteniu uspokojenia pohľadávky žalobcu v rozsahu, v akom by bola pohľadávka uspokojená, keby z majetku úpadcu neušli finančné prostriedky v sume platieb, t. j. v rozsahu, v akom by bola pohľadávka uspokojená, keby finančné prostriedky v sume platieb boli úpadcom použité na úhradu všetkých dlhov úpadcu za rovnakých podmienok).

3 Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 3CoKR/37/2019-1495 z 30. júna 2020 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalovanou vznesené odvolacie námietky boli vyriešené a zodpovedané súdom prvej inštancie v odôvodnení rozsudku, ktoré podrobne vyargumentoval a spor uzavrel v súlade s právom, pričom nebol naplnený ani jeden z odvolacích dôvodov uvedených žalovanou v odvolaní. Súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci použil správne právne predpisy a tieto aj správne aplikoval na zistený skutkový stav. Odvolací súd skonštatoval, že v danom prípade boli splnené všetky podmienky pre rozhodnutie o vyslovení neúčinnosti právneho úkonu a v nadväznosti na to aj pre žalobcom uplatnený peňažný nárok.

4 Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým sa domáhala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

5 Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania.

6 Podľa ustanovenia § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

7 Podľa ustanovenia § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

8 Podľa ustanovenia § 447 písm. b) CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

9 Právna úprava obsiahnutá v § 429 ods. 1 CSP stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, bez splnenia ktorej dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum (s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP). Procesná situácia, kedy dovolací súd prihliada na vady dovolania podľa

ustanovenia § 429 CSP a dovolateľa vedie k ich odstráneniu nastáva jedine v prípade, ak dovolateľ v rozpore s § 393 ods. 1 CSP nebol v odvolacom konaní poučený o povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní (§ 436 ods. 1 CSP).

10 V zmysle ustanovenia § 393 ods. 1 CSP je odvolací súd povinný vo svojom rozhodnutí poučiť strany sporu o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní.

11 V posudzovanej veci poučenie rozsudku odvolacieho súdu napadnutého dovolaním (č.l. 1501) obsahuje v súlade s ustanovením § 393 ods. 1 CSP poučenie o prípustnosti dovolania (§ 419 CSP), o lehote na podanie dovolania (§ 427 ods. 1 CSP), o náležitostiach dovolania (§ 428 CSP), ako aj o povinnosti zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní, vrátane povinnosti spísania dovolania a iných podaní dovolateľa advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). S poukazom na uvedené súd prvej inštancie nebol povinný (a zároveň ani oprávnený) vyzývať dovolateľku na odstránenie väd dovolania pred predložením spisu dovolaciemu súdu na rozhodnutie o podanom dovolaní.

12 Zo spisu vyplýva, že dovolanie žalovanej bolo podané dňa 22. septembra 2020 v elektronickej podobe prostredníctvom portálu slovensko.sk (ďalej aj „ÚPVS“). Podľa pripojených výsledkov overenia kvalifikovaného elektronického podpisu bolo dovolanie autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokáta - konateľa spoločnosti Matejka Friedmannová s.r.o. K dovolaniu však nebolo doložené žiadne plnomocenstvo preukazujúce oprávnenie tohto advokáta podať v mene žalovanej predmetné dovolanie a zastupovať ju v dovolacom konaní.

13 Ďalej z obsahu spisu vyplýva, že výzvou zo dňa 27. novembra 2020 (č.l. 1539) doručenou spoločnosti Matejka Friedmannová s.r.o. dňa 30. novembra 2020 (č.l. 1540) a následne telefonicky dňa 16. decembra 2020 (úradný záznam č.l. 1547) súd prvej inštancie vyzval spoločnosť Matejka Friedmannová s.r.o. na predloženie plnej moci na zastupovanie žalovanej v dovolacom konaní.

14 Dňa 16. decembra 2020 spoločnosť Matejka Friedmannová s.r.o. doložila súdu plnomocenstvo zo dňa 8. decembra 2020 udelené tejto spoločnosti žalovanou na zastupovanie v predmetnom konaní „pri spísaní a podaní dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3CoKR/37/2019 zo dňa 30.06.2020 a v konaní pred dovolacím súdom“.

15 Z obsahu spisu teda nepochybne vyplýva, že dovolanie podané v elektronickej podobe prostredníctvom ÚPVS autorizovala svojím kvalifikovaným elektronickým podpisom spoločnosť Matejka Friedmannová s.r.o. dňa 22. septembra 2020, avšak plnomocenstvo na zastupovanie v predmetnom dovolacom konaní bolo tejto spoločnosti udelené až následne dňa 8. decembra 2020. Žalovaná teda nepreukázala, že dovolanie bolo spísané a podpísané advokátom, ktorého splnomocnila na tento úkon.

16 V súvislosti s povinnosťou spísania dovolania advokátom zakotvenou v druhej vete ustanovenia § 429 ods. 1 CSP dovolací súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že nejde o novú právnu úpravu, a to napriek tomu, že zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) ako procesný predpis, ktorý bol účinný do nadobudnutia účinnosti súčasného CSP, túto povinnosť popri povinnom zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní neustanovoval (porovnaj § 241 ods. 1 druhá veta OSP). Právna úprava CSP týkajúca sa povinnosti spísania dovolania advokátom, teda povinnosti zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní už pri spísaní a podaní dovolania, je účinná od 1. júla 2016, t. j. v čase podania predmetného dovolania išlo o právnu úpravu, ktorá sa v praxi uplatňovala už viac ako 4 roky, čo je podľa názoru odvolacieho súdu dostatočný čas po zmene príslušnej právnej úpravy na to, aby sa jej uplatňovanie v konkrétnych prípadoch stalo zaužívanou aplikačnou praxou, a to najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že v prípade advokátov sa očakáva odbornosť, znalosť zákona a postupovanie v súlade s ním, a ako samozrejmosť preukázanie oprávnenia na zastupovanie strany sporu predložením plnomocenstva účinného ku dňu vykonania úkonu, na ktorý ho predmetné plnomocenstvo oprávňuje. Taktiež v tejto súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že v zmysle § 160 ods. 3 písm. b) CSP nemá poučovaciu povinnosť voči stranám zastúpeným advokátom.

17 V danom prípade nebola do spisu (a to ani na výzvu súdu prvej inštancie adresovanej spoločnosti Matejka Friedmannová s.r.o. napriek tomu, že súd prvej inštancie nebol povinný a zároveň ani oprávnený vyzývať na dodatočné doloženie plnomocenstva v danom prípade) doložená plná moc účinná ku dňu 22. septembra 2020, ktorá by oprávňovala spoločnosť Matejka Friedmannová s.r.o. spísať v

mene žalovanej dovolanie. Zároveň dovolací súd uvádza, že predošlá plná moc udelená žalovanou spoločnosťou Matejka Friedmannová s.r.o. dňa 23. marca 2015 (č.l. 887) bola udelená na zastupovanie „v konkurze vedenom Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 31K/58/2014 voči úpadcovi a na zastupovanie v súdnych konaniach vyvolaných konkurzom na majetok úpadcu a v konaniach súvisiacich s konkurzom na majetok úpadcu a na všetky ostatné právne úkony súvisiace s konkurzom na majetok úpadcu, ...na podávanie riadnych opravných prostriedkov a sťažností“, nevzťahuje sa však na úkon spísania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v mene žalovanej, ani na zastupovanie žalovanej v dovolacom konaní.

18 Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že v zmysle zásady rovnosti strán sporu (čl. 6 ods. 1 CSP) nie je možné „napomáhať“ jednej strane sporu na úkor druhej v zmysle vyzývania na doplnenie plnomocenstva v rozpore so zákonom (§ 436 ods. 1 CSP), najmä ak opomenutie predloženia relevantného plnomocenstva zo strany advokáta má zásadný vplyv na posúdenie úspechu, resp. neúspechu príslušnej strany v spore. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 383/06). Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatnení. Obsahom tohto práva je aj relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (sp. zn. II. ÚS 85/06). Zásada rovnosti strán v procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02).

19 S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. b) CSP ako podané neoprávnenou osobou a nezaoberal sa už posúdením uplatnených dovolacích dôvodov.

20 Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

21 Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.